

جغرافیای طبیعی کاربردی

○ اسماعیل نصیری

- جغرافیای طبیعی کاربردی
- مؤلفان: رابرت و کریستوفرسون، گایل لویز هوبز
- مترجمان: معصومه رجیبی، بهروز ساری صراف
- ناشر: دانشگاه تبریز، چاپ اول، اسفند ۱۳۸۱، ۴۴۸ ص، ۱۸۰۰۰ ریال
- شابک: ۹۶۴۰۷۵۸۹۰۱۸۲

بوده است.

بهبتر بود در این مباحث مترجمان به ارائه معادل فارسی برای هر یک از واژگان انگلیسی مبادرت می‌ورزیدند تا درک آن برای خوانندگان آسان‌تر باشد.

فصل پنجم: مقدمه‌ای بر سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی است. این فصل با تعریفی از GIS و موارد استفاده از ساختار یک مدل GIS آغاز می‌شود که هدف عمده آن ارائه یک تحلیل از داده‌های فضایی است.

فصل ششم: به روابط متقابل خورشید و زمین و تابش فصول اختصاص دارد. هدف عمده این فصل درک علت به وجود آمدن فصول و زاویه برخورد تشعشع و شدت حاصله از پرتوافکنی خورشید برای عرض‌های مختلف است.

فصل هفتم: مفاهیم درجه حرارت و الگوها در این فصل ابتدا جنبه‌هایی از مفاهیم درجه حرارت بررسی و سپس الگوهای فضایی کره زمین مورد تحلیل قرار گرفته است. ترسیم تغییرات درجه حرارت، متمایز ساختن واحدهای متریک و ترسیم داده‌های درجه حرارت از جمله موضوعات عمده این فصل است.

فصل هشتم: به اتمسفر زمین و نیمرخ‌ها و الگوهای فشار اختصاص دارد. واژه‌های کلیدی آن مفاهیمی چون: فشار هوا، ارتفاع سنج، فشار سنج الکلی، فشارسنج جیوه‌ای، گرادیان فشار، اتمسفر استاندارد می‌باشد.

فصل نهم: اختصاص به رطوبت اتمسفری، پایداری و فرآیندهای آدیاباتیک دارد.

در این فصل رطوبت اتمسفری و نحوه استفاده از بخار سنج پارچه‌ای، تعیین رطوبت نسبی و شناسایی فرآیندهایی که منجر به بارندگی می‌گردد مورد بررسی قرار گرفته است.

در کتاب حاضر موضوعات جغرافیای طبیعی به صورت علمی و عملی طی هفده فصل تدوین یافته است. کتاب با آزمایشگاه مقدماتی شروع می‌شود که در آن به بررسی مباحثی چون گزارش روزانه از حوادث محیطی، شناسایی خطرهای طبیعی، مشاهده و درک خطرها، هوا و سال‌نمای هوا پرداخته شده است.

در این مباحث نویسنده به ارزیابی کلی خطرهای طبیعی در مقیاس ناحیه‌ای و محلی پرداخته است.

فصل اول: به موضوع عرض جغرافیایی، طول جغرافیایی و زمان اختصاص داشته و بعد از انجام تمرینات این فصل، فرد قادر خواهد بود که برخی از تعاریف از جمله دایره عظیمه و طول و عرض جغرافیایی را از هم تشخیص داده، و یک ارتباط زمانی میان مکان خود و زمان استاندارد جهانی برقرار سازد. به نظر می‌رسد که در زمینه تفهیم مسایل فوق علاوه بر توضیح در متن کتاب، باید در زیرنویس‌ها نیز توضیحات لازم ذکر می‌شد تا مفاهیمی چون مناطق زمانی و خط تغییر تاریخ قابل فهم می‌شد.

فصل دوم: به انواع جهات و جهت‌یابی اختصاص دارد. در این فصل برای جهت‌یابی شبکه، از سیستم مرکاتور جهانی استفاده شده است و می‌توان بعد از خواندن این فصل توانایی‌های خود را آزمایش نمود.

فصل سوم: به سیستم‌های تصویر نقشه‌خوانی اختصاص دارد. این فصل با بحثی در مورد سیستم‌های تصویر نقشه که برای اهداف متعدد کاربرد دارد، شروع می‌شود و در پایان به معرفی نقشه‌های ویژه به نام برنامه نقشه‌کشی U.S پرداخته است که شناسایی تغییر شکل‌های مربوط به هر یک از سیستم‌های تصویر نقشه و طریقه محاسبه مقیاس از اهداف این فصل است.

فصل چهارم: شامل خطوط منحنی میزان و نقشه‌های توپوگرافی است. در این فصل تعریف خطوط منحنی میزان و رسم نیمرخ توپوگرافی و ارائه توضیحاتی راهنمای اطلاعات حاشیه‌ای نقشه‌های توپوگرافی مد نظر نویسنده

مباحثی چون: طول و عرض جغرافیایی، جهت یابی، سیستم‌های تصویر نقشه خوانی، نقشه‌های توپوگرافی GIS، مفاهیم درجه حرارت، نقشه‌های هواشناسی، سیستم‌های اقلیم جهانی، تکتونیک صفحه‌ای و غیره موضوعات اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند

مبانی میکرو کليما تولوژی

آب و هوای محلی

○ هاله میرزا محمدی صادق

«میکرو کليما تولوژی» که در زبان فارسی به «خرد اقلیم» ترجمه شده، یکی از شاخه‌های دانش آب و هواشناسی و از زیر مجموعه‌های جغرافیا محسوب می‌شود. این شاخه علمی به بررسی و تجزیه و تحلیل عناصر و عوامل آب و هوایی در مقیاس کوچک می‌پردازد و تأثیرات ناشی از آن را بر سیستم‌های محیطی و جوامع انسانی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سابقه پژوهش‌های میکرو کليما میایی به دهه ۱۹۶۰ برمی‌گردد ولی از دهه ۱۹۷۰، میکرو کليما تولوژی، کاربرد زیادی در رشته‌های کشاورزی، جغرافیا، برنامه‌ریزی و طراحی شهری و آمایش سرزمین یافت. هم اکنون در بسیاری از کشورهای توسعه یافته با احداث ایستگاه‌های زیست اقلیمی و میکرو کليما میایی، این شاخه از آب و هواشناسی به عنوان یک رشته تخصصی در اقلیم‌شناسی فعال است. اغلب میکرو کليما تولوژیست‌ها را جغرافی دانان تشکیل می‌دهند، ولی حاصل این مطالعات در کاربری زمین، طراحی ساختمان‌ها، محیط زیست، مهندسی کشاورزی و معماری نیز مورد توجه واقع می‌شود. آب و هوای محلی، از نظر مقیاس مکانی - زمانی بزرگتر از حوزه میکرو کليما بوده و عمدتاً تحت تأثیر واحدهای مستقل جغرافیایی و فرایندهای جو مجاور زمین می‌باشد. در واقع چندین واحد میکرو کليما میایی مجزا، تشکیل یک واحد اقلیم محلی را می‌دهند. در این مورد، عملکرد ناهمواری‌ها یا توپوگرافی سطوح بر شرایط آب و هوای محلی تأثیر مهمی داشته و عناصر آب و هوای محلی را تغییر می‌دهند. در کتاب حاضر که مشتمل بر شش فصل می‌باشد، اصول و مبانی علم میکرو کليما تولوژی تا فصل پنجم و نیز آب و هوای محلی در فصل ششم مورد بررسی قرار گرفته است. محدود و معدود بودن منابع فارسی درباره این موضوع از یک سو، و تعیین

فصل دهم، نقشه‌های هواشناسی

در این فصل با ارائه نقشه جوی، هدف شناسایی موارد مهم جوی تأثیرگذار در زندگی روزمره می‌باشد. ترسیم خطوط فشار، علامت‌گذاری توده‌های هوا و تحلیل شرایط جوی از اهداف این فصل است.

فصل یازدهم، بیلان آب و منابع آبی

در این فصل سامان‌دهی منابع آبی، توزیع منابع آب محلی و مدیریت منابع آبی با استفاده از داده‌های ارائه شده مورد توجه قرار گرفته است.

فصل دوازدهم، سیستم‌های اقلیم جهانی

نویسنده در این فصل با استفاده از مدل کوپن به طبقه‌بندی آب و هوا می‌پردازد. تحلیل داده‌ها بر روی کليموگراف از اهداف این فصل است که لازم بود مترجمان طبقه‌بندی دمارتن را جهت مقایسه با مدل کوپن ارائه می‌دانند.

فصل سیزدهم، اختصاص به تکتونیک صفحه‌ای دارد.

در این فصل به طور اجمال به نظریه تکتونیک صفحه‌ای و تحول کنونی شکل قاره‌ها و حوضه‌های اقیانوسی و ارتباط میان انواع برخورد صفحات و فعالیت‌های آتشفشانی پرداخته شده است.

فصل چهاردهم؛ ژئو مورفولوژی رودخانه‌ای

در این فصل با استفاده از نقشه‌های توپوگرافی و تصاویر نمایشی به بررسی اشکال عمده ژئومورفولوژی و فعالیت‌های رودخانه‌ای و مقایسه نقشه‌های توپوگرافی و استریسکوپي پرداخته شده است.

فصل پانزدهم، ژئومورفولوژی یخچالی

روش تجزیه و تحلیل نقشه‌های توپوگرافی در این فصل نیز دنبال شده که فرایندهای یخچالی و یخ‌های متحرک با استفاده از نقشه مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل شانزدهم؛ ژئومورفولوژی مناطق ساحلی و خشک

در این فصل فرایندهای ویژه ژئومورفیک و ناهمواری‌های حاصل از عمل امواج و جریانات در آب و هوای خشک با استفاده از نقشه‌ها بررسی شده است.

فصل هفدهم؛ به تحلیل اکوسیستم‌های زمین در مقیاس جهانی

اختصاص دارد که با استفاده از نقشه بیوم به بررسی واژه‌هایی چون اکولوژی، جغرافیای زیستی، اکوسیستم زیستی و اکوتون می‌پردازد.